

SENDİKALAR SİYASİ PARTİLERDEN BAĞIMSIZ OLMALIDIR!

3 Mart 2025

Yıldırım Koç

Hayatını işgücünü satarak kazanan ücretlilerin (işçi, memur, sözleşmeli personel) daha iyi gelir ve çalışma koşullarına kavuşabilmeleri, hem doğrudan işyerleriyle ilişkilerine, hem de devletlerin uyguladıkları politikalara bağlıdır.

Ücretlinin ödeyeceği ÖTV ve KDV ne kadar olacak? Gelir vergisi dilimleri nasıl düzenlenecek? Ücret ve maaş artışlarında temel alınacak enflasyon oranını bir devlet kurumu mu belirleyecek? Bu kurumun belirlediği orana güvenebilecek miyiz? Eğitim parasız mı olacak, paralı mı? Sağlık hizmetleri için para ödenecek mi? Belirli ürünlerin fiyatlarında devlet katkısı olacak mı?

Bu soruları daha da artırmak mümkün. Bu konuların hepsi siyasetle doğrudan bağlantılı.

İş böyle olunca, ücretlilerin siyasi partileri ve hükümetleri etkileyebilmesi gerekiyor.

Etkilemenin bir yolu, büyük kitle eylemleridir.

Etkilemenin diğer yolu, ücretlilerin siyasi güçlerini kullanmalarıdır.

Siyasi gücün kullanılmasının bir yolu, seçimlerde gösterilen tepkidir.

Siyasi gücün kullanılmasının diğer yolu, siyasi partilerle yakın ilişki ve işbirliğidir. Hatta kişiler olarak bir partiye üye olmak, o partinin yönetim kademelerine gelmektir. Eğer ücretliler bir sendikada örgütlüyse, bu sendikanın da, demokratik biçimde alınan kararlara dayanarak, açık bir biçimde bir siyasi partiyi veya doğrudan hükümeti desteklemesidir.

Bunların hangisi doğrudur?

Şartlara göre değişir.

Eğer ücretlilerin büyük çoğunluğu belirli bir siyasi partinin politika ve uygulamalarını olumlu ve uygun buluyorsa, demokratik biçimde alınan kararlara dayanarak, bu kişilerin sendikası da bu siyasi partiyle yakın ilişki içinde olabilir.

Ancak eğer ücretlilerin ancak küçük bir bölümü belirli bir siyasi partinin yandaşıysa veya ücretliler arasında siyasi parti tercihi açısından önemli farklılıklar varsa, o takdirde doğru olan, siyasi partilerden bağımsız bir çizgi izlenmesidir.

Diyelim, hayatınızdan memnunsunuz ve iktidardaki siyasi partiyi destekleyerek sorunlarınızı çözebileceğinize inanıyorsunuz. Ücretlilerin çoğu da aynı şekilde düşünüyor. O takdirde sendikanız da iktidarı destekleyebilir.

Ancak belirli bir siyasi partiyle yakın ilişki kurmanın önemli sakıncaları da olabilir.

Diyelim, kamu kesiminde ücretli olarak çalışıyorsunuz. İktidarda da bir koalisyon hükümeti var. Ancak ekonomik sıkıntılar artıyor. Bir sendika, artan sıkıntıları çözmek için siyasi iktidara karşı tavır almak yerine, üye kazanmak için koalisyon ortaklarının birinin il başkanıyla birlikte bir kamu işyerinde sendikaya üye kaydetmeye çalışıyor.

Böyle bir tavır, o sendika için geçici bir yarar sağlar gibi gözükse de, ekonomik sıkıntılar artıyorsa, tepkiye yol açar. Böyle bir tavır alan sendika, kendi kaderini o siyasi partiyle özdeşleştirmiş olur. Siyasi parti hata yaptıkça, parti baskısıyla sendikaya üye olanlar hem sendikaya, hem bu partiye tepki gösterir. Kimse aptal ve cahil değil. Siyasi baskı nedeniyle sendika tercihi zorlanan ücretli, ilk fırsatta bunun acısını bir biçimde çıkarır. Sendikal örgütlenmeye siyasi parti temsilcilerini katmak, ücretlileri de böler ve daha iyi bir hayat mücadelesine zarar verir.

Bir de muhalefetteki siyasi partilerin sendikalarla ilişkisi söz konusu. Bir süre önce bir eyleme, seçimlerde çok düşük oranda oy alabilen bir siyasi partinin temsilcileri katıldı. Sözde amaç, eyleme destektir. Ancak amacın, bu örgütün propagandasını yapmak olduğu hemen açığa çıktı. Eğer bu siyasi parti eylem yapan kitle içinde bir güç ve etkiye sahip değilse, bu eylemi propaganda amacıyla kullanmaya kalktığında eylemdekilere ve sendikaya zarar verir. Eylemlere bu şekilde gelen kuruluşlara, eyleme zarar vermeyecek bir davranış içinde olmalarını söylemekte yarar vardır.

Türkiye tarihinde bir siyasi örgütle özdeşleşmiş sendikaların epeyce çok sayıda örneği vardır. Bu nitelikteki sendikal örgütler günümüzde de hâlâ var. Sendikanın bir siyasi örgütün gücüne güvendiği ve dayandığı koşullarda, bu siyasi örgütün bu sendikayı kendi siyasi amaçları için kullanma hakkı doğar. Nitekim Türkiye sendikacılık hareketi tarihinde bunun birçok örneğini yaşadık. Siyasi örgüt, sendikaya insan ve para açısından destek verdi; ancak bunun karşılığını fazlasıyla aldı. Sendikanın siyasi partiyle böylesine yakın ilişkisi, bir sporcunun doping maddesi kullanması gibi oldu. İlk başta yarar sağladı; ardından vücudu ve örgütü zayıflattı.

Günümüzde sendikaların siyasi partilerden bağımsız olması doğrudur ve yararlıdır. Sendika, üye kitleleriyle ve uyguladığı politikalarla güçlüdür. Siyasi partiye bağımlı olan, aldığı desteğin fazlasını bedel olarak geri öder. Ücretlilerin çok farklı siyasi partilere güvendikleri ve destek verdikleri koşullarda, gelirleri artırmanın ve hakları genişletmenin yolu, ortak çıkarlar temelinde birlikte hareket etmekten ve siyasi partilerden bağımsız bir çizgi izlemekten geçmektedir. Ortak çıkarlar söz konusu olduğunda, siyasi görüş farklılıkları kenara konmalı, siyasi örgütlerin sendikaları kullanma girişimleri önlenmelidir.